

Déu té nom

Dc, 16/03/2022 per Josep Maria Solà

[Mirant el text](#)

La crida que Déu fa a Moisès que llegim a la primera lectura d'aquest diumenge (Ex 3,1-8a.13-15) representa un gir transcendent en la vida d'aquest personatge. Moisès ha viscut a la cort del Faraó gaudint del luxe i compartint la ideologia i religiositat egípcies; ara el trobem en l'austeritat del desert fent de pastor, fugitiu de la justícia del faraó per haver-se fet solidari dels seus autèntics germans israelites. El contrast entre les dues situacions en que transcorre la seva vida vol marcar la transcendència de la gesta a la qual Moisès és cridat. La crida marca la radical novetat en la que queda immersa la vida de Moisès. El Déu d'Abraham, d'Isaac i de Jacob ha sigut fins ara, i sense que ell ho sabés, el seu Déu. A partir d'ara Déu que actuava indirectament prendrà el protagonisme de la història i Moisès prendrà, o anirà prenent, consciència del que això significa.

El protagonisme geogràfic del relat és la muntanya Horeb. En la narrativa bíblica, l'Horeb es confon sovint amb el Sinaí. Els mateixos fets en alguns passatges s'esdevenen al Sinaí i en d'altres en l'Horeb. L'explicació més plausible és que ens trobem davant de dues fonts literàries que localitzen els mateixos esdeveniments en dos llocs diferents. La font sacerdotal fa servir el nom de Sinaí per referir-se al lloc on Déu es va manifestar i va donar les taules de la Llei; la font deuteronomista fa servir el nom Horeb. El que importa, al cap i a la fi, és que sigui el Sinaí sigui l'Horeb el que està en joc és l'establiment d'un espai sagrat (descalça't que això és terra sagrada) que esdevindrà una referència de primer ordre en la gesta alliberadora d'Israel.

La revelació del nom de Déu a Moisès ocupa en el text una posició rellevant. En l'entorn cultural on neixen els escrits bíblics es creia que el nom d'una persona era quelcom més que una etiqueta per identificar una persona. Es creia que quelcom de la identitat de la persona, allò que constitueix el seu ésser, pensament, voluntat, operativitat, el que la fa única i original resideix en el nom de la persona. Això explica la prohibició en el judaisme de pronunciar el nom de Déu. La revelació del nom és un element de primer ordre pel que fa a l'autocomunicació de Déu. Era inconcebible cap mena de ritual litúrgic en el que es desconequés el nom de la divinitat objecte del culte, per això, si Israel havia de sortir d'Egipte per adorar el Senyor al desert, calia que conegués prèviament el nom del Senyor, el seu Déu.

A la pregunta de Moisès pel nom, Déu respon amb la frase: "Jo sóc el que sóc", en hebreu: "Ehyeh asher ehyeh". "Ehyeh" és la primera persona del temps futur del verb hebreu "hayah". Les bíblies actuals solen traduir per "sóc el que sóc" perquè el temps futur en hebreu permet la traducció en present. Al estar en temps futur algunes traduccions havien adoptat la forma: "jo seré el que seré" que tenia l'atractiu d'enfocar la mirada creient cap a les futures gestes de Déu envers el seu poble. El verb hebreu té una riquesa de significats molt àmplia. Es tradueix habitualment per ser però pot tenir els sentits d'estar, existir, realitzar, ser present. Són significats que s'avenen amb el que serà l'acció i la presència de Déu en la història d'Israel.

No es pot establir una etimologia segura del nom diví però s'acostuma a opinar que prové d'una forma arcaica (hawah) del verb hebreu "hayah". La transliteració de l'imperfet de "hawah" origina el tetragrama, és a dir, les quatre lletres que

originen el nom de Jahvé. En el postexili s'omet la pronunciació del nom de Déu per subratllar la seva transcendència i expressar la reverència profunda que el nom mereix. En lloc de pronunciar el tetragrama es llegeix "Adonai", Senyor meu. Aquesta expressió, però, no és de l'agrad de les interpretacions feministes de la Bíblia per la connotació masculina del terme. Tampoc des d'una perspectiva social perquè Senyor es pot entendre com un amo dominant. Per alguna teologia bíblica Adonai tampoc és acceptable perquè redueix el nom propi de Déu a un simple nom comú, rebaixant, d'aquesta manera, la grandesa i la dignitat de Déu.

La revelació del nom de Déu no s'ha d'entendre en sentit ontològic com si fos una definició metafísica de la naturalesa de Déu. El cert to evasiu vol salvar el seu misteri i la seva transcendència. El sentit més apropiat és el sentit existencial i de presència.

Diumenge 3er de Quaresma. 20 de Març de 2022